

УДК 378.04:796(477+437.6)

DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2023.81.289370>

ОКСАНА КОРНОСЕНКО

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9376-176X>

(Полтава)

Place of study: Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical

University Country: Ukraine

Email: kornosenko@ukr.net

КАТЕРИНА ГОРБЕНКО

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3747-3285>

(Полтава)

Place of study: COMMUNAL INSTITUTION "DONETSK REGIONAL

SPECIALIZED PROFESSIONAL COLLEGE OF SPORTS PROFILE

NAMED AFTER S. BUBKA"

Country: Ukraine

Email: kate1709gorbenko@gmail.com

АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ У ФАХОВИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Анотація. У статті здійснено порівняльний аналіз фахової підготовки спортивних кадрів, організаційних умов їх навчання та можливостей працевлаштування випускників закладів фахової освіти України і Словаччини. Виявлено, що фахова освіта надає певну кваліфікацію, знання з певної галузі науки й дозволяє працювати за професією. З'ясовано, що в Україні майбутні молодші бакалаври фізичної культури і спорту зобов'язані виконати освітню програму профільної середньої освіти, яка інтегрується з освітньо-професійною програмою фахового молодшого бакалавра. Дотичними у професійній підготовці закладів Словаччини є наявність спортивних спеціалізацій, які дозволяють студентам удосконалювати свої рухові й фізичні можливості, продовжувати будувати спортивну кар'єру. Розбіжність виявляється в більшій фаховій зорієнтованості освітніх програм українських закладів передвищої освіти, що дозволяє випускникам отримати диплом державного зразка й здійснювати повноцінну професійну діяльність на посадах: тренер (з виду спорту), інструктор-методист з фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи, інструктор з лікувальної фізичної культури тощо. Мета підготовки в словацьких закладах освіти полягає в поліпшенні фізичного та інтелектуального розвитку і підвищенні спортивних результатів, а також виконанні вимог середньої освіти. Вважаємо українські освітньо-професійні програми більш перспективними й продуктивними у підготовці фахівців фізичної культури і спорту.

Ключові слова: фахова передвища освіта, майбутні фахівці фізичної культури і спорту

Постановка проблеми в загальному вигляді. Фахова передвища освіта – освіта спрямована на здобуття певної освітньої кваліфікації, яка підтверджує здатність особи виконувати спеціалізовані завдання у певній галузі професійної діяльності. Відповідно, фаховий молодший бакалавр – освітньо-професійний ступінь, здобутий на рівні фахової передвищої освіти, який присуджується закладом освіти у результаті успішного виконання здобувачем освітньо-професійної програми. Важливість фахової передвищої освіти підкреслено в низці нормативно-правових документів: Конституції України, Законах України «Про фахову передвищу освіту», «Про освіту», «Про фізичну культуру і спорт», «Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту» та ін. Відповідно до Закону України «Про фахову передвищу освіту» державна політика у сфері фахової передвищої освіти ґрунтується на принципах:

- 1) сприяння сталому розвитку суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу та створення умов для здобуття освіти протягом життя;
- 2) доступності фахової передвищої освіти;

3) міжнародної інтеграції та інтеграції системи фахової передвищої освіти України в Європейський освітній простір, за умови збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій національної освіти;

4) сприяння державно-приватному партнерству у сфері фахової передвищої освіти;

5) запровадження механізмів стимулювання підприємств, установ, організацій усіх форм власності до надання першого робочого місця випускникам закладів фахової передвищої освіти;

6) заохочення просвітницької, інноваційної, дослідницької діяльності закладів фахової передвищої освіти, ведення фінансово-економічної діяльності на засадах цільового, ефективного та раціонального використання матеріальних та фінансових ресурсів.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Фахова передвища освіта є актуальною і для підготовки фахівців фізичної культури і спорту. У психолого-педагогічній літературі проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту мають багатоаспектне теоретичне й практичне висвітлення, про що свідчить низка досліджень науковців, зокрема: теоретико-методичні й методологічні засади професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури (Л. Ареф'єва, О. Безкопильний, Б. Долинський, О. Дубасенюк, О. Комар, О. Тимошенко, Н. Степанченко, Л. Сущенко, Б. Шиян та ін.); теоретико-методичні основи підготовки майбутніх тренерів-викладачів (О. Завальнюк, І. Медведєва, А. Ребрина, А. Сват'єв, А. Симонік, К. Царенко, Т. Чопик та ін.); використання комп'ютерно-інформаційних технологій (О. Ільків, Є. Карабанов, В. Матвіїв, Н. Москаленко, М. Мостова, О. Непша, О. Пришляк та ін.); інноваційних педагогічних технологій (І. Гринченко, О. Даниско, О. Отравенко, О. Сухобок та ін.). Віддаючи належне науковому доробку учених, питання професійної підготовки майбутніх молодших бакалаврів фізичної культури і спорту залишаються дискусійними, потребують наукового вивчення й уточнення.

Мета дослідження – здійснити аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у фахових закладах освіти.

Виклад основного матеріалу. Аналіз закладів фахової передвищої освіти України дозволив виявити, що професійну підготовку молодших бакалаврів фізичної культури і спорту здійснюють низка училищ фізичної культури, педагогічних коледжів та фахових коледжів спортивного профілю, такі як: Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський фаховий коледж спорту», Комунальний заклад «Дніпропетровський фаховий коледж спорту» Дніпропетровської міської ради, Комунальний заклад «Донецький обласний спеціалізований фаховий коледж спортивного профілю імені М.С. Бубки» та ін.

Підготовка молодших бакалаврів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт здійснюється відповідно до стандарту фахової передвищої освіти, затвердженого і введеного в дію Міністерством молоді та спорту України від 11 січня 2022 р. Згідно стандарту, фахова передвища освіта може здобуватися на основі базової середньої освіти, повної загальної середньої освіти, фахової передвищої освіти або вищої освіти. Обсяг освітньо-професійної програми фахового молодшого бакалавра на основі повної загальної середньої освіти (профільної середньої освіти) становить 120 кредитів ЄКТС. На основі базової середньої освіти здобувачі фахової передвищої освіти зобов'язані одночасно виконати освітню програму профільної середньої освіти, тривалість здобуття якої становить два роки. Освітня програма профільної середньої освіти професійного спрямування, що відповідає галузі знань та/або спеціальності, інтегрується з освітньо-професійною програмою фахового молодшого бакалавра.

Основними професійними функціями випускників закладів передвищої фахової освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорту є: провадити процес навчання фізичної культури і спорту в різних формах організації занять; здійснювати заходи з підготовки та проведення спортивних тренувань, уроків фізичної культури з використанням необхідного організаційного, технічного, інформаційного, медичного забезпечення; організовувати заняття масовими видами рухової активності оздоровчої спрямованості; демонструвати високі особисті спортивні результати в офіційних спортивних заходах міжнародного і всеукраїнського рівнів тощо. Відповідно до здобутих результатів навчання, молодші бакалаври можуть обіймати первинні посади: тренер (з виду спорту), інструктор-методист з фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи, інструктор з лікувальної фізичної культури, спортсмен-інструктор тощо.

Організація освітнього процесу в закладах передвищої фахової освіти має здійснюватися на засадах студентоцентрованого, особистісного, компетентнісного підходів й спрямовуватися на оволодіння професійно орієнтованими знаннями, вміннями, важливими особистісними й професійними якостями; сприяти розвитку творчого потенціалу, що дозволить ефективно застосовувати сучасні технології навчання й наукового прогресу у професійній діяльності; формувати високий рівень конкурентоспроможності на ринку праці. Загалом молодший бакалавр фізичної культури і спорту повинен володіти високим рівнем мотивації до подальшого навчання та вдосконалення, прагнення до самореалізації у вибраній професії, конкурентоздатністю, фізичною, готовністю до упровадження

інновацій в освітньому та навчально-тренувальному процесі, здатністю до творчої діяльності в умовах постійного розширення інформаційно-комунікаційного простору.

Позитивним моментом в розробці освітньо-професійних програм підготовки фахівців є те, що їх конструювання здійснюється на інституційному рівні, тобто заклади вищої освіти мають автономність щодо змістового наповнення освітніх програм. У змісті професійної підготовки фахівців за рівнем освіти молодший бакалавр фізичної культури і спорту виокремлено обов'язкову й варіативну частини. До обов'язкового компоненту типової програми умовно можна віднести навчальні дисципліни циклів загальної та фахової професійно-практичної підготовки, навчальні та виробничі практики, атестаційні екзамени.

Великий тлумачний словник сучасної української мови трактує поняття «фах» як вид заняття, трудової діяльності, що вимагає певної підготовки і є основним засобом до існування; професія. Відповідно, фахова освіта – освіта, яка надає певну кваліфікацію, знання з певної галузі науки, техніки мистецтва тощо (Великий тлумачний словник сучасної української мови, 2005, с. 1530).

Важливість фахової підготовки фахівців фізичної культури і спорту підкреслюють праці низки науковців. Зокрема, учений І.Гринченко розглядає поняття «фахова підготовка» як процес, який відображає науково-методичні, обґрунтовані заходи закладів вищої освіти, спрямовані на формування протягом всього періоду навчання готовності студентів до професійної діяльності; зауважує що процес фахової підготовки має враховувати нові умови, які з'являються завдяки сучасним міжнародним та національним вимогам до підготовки фахівців даної галузі (Гринченко І., 2018, с.27).

На вагомість фахової підготовки вказує й учена Л. Сущенко, яка вважає, що ефективним шляхом підвищення фахової підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту може стати використання засобів інноваційних технологій, організаційних та науково-методичних рішень, які активізують освітню діяльність, дозволяють оптимізувати процес підготовки соціально активного, компетентного фахівця, здатного продуктивно мислити й адаптуватися до нових форм і методів роботи (Сущенко Л., 2003, с. 14).

Учена О. Болотіна підкреслює значущість професійно-практичної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у процесі упровадження сучасних медико-біологічних, психолого-педагогічних, соціокультурних технологій організації інноваційного навчання. Учена зазначає, що фахівець нової формації повинен знати: зміст інноваційних технологій у галузі фізичної культури і спорту; форми, методи і принципи організації інноваційного навчання тощо (Болотіна О., 2010, с. 46).

Учені Я. Бельський, Е. Вільчковський зауважують, що сучасний фахівець фізичної культури і спорту має відповідати основним вимогам: володіти ґрунтовними і різнобічними знаннями, широкою ерудицією, які дозволяють адаптуватися до швидкоплинних суспільних потреб; вирізнятися гнучкістю розуму, бути ініціативною, творчою особистістю (Бельський Я., Вільчковський Е., 2010, с. 120-122.).

На думку О.Тимошенко оптимізація навчально-виховного процесу фахової підготовки майбутніх учителів фізичної культури стосується таких складових: форми навчання; види підготовки; організаційно-методичне управління професійною підготовкою: форми організації занять, моніторинг якості професійної підготовки, інноваційні методи навчання; професійна компетентність; готовність до здійснення професійної діяльності (Тимошенко О., 2007, с. 57).

Фаховими дисциплінами у підготовці молодшого бакалавра фізичної культури і спорту є ті, які надають професійні знання та уміння, до них ми відносимо: «Теорія і методика підготовки спортсменів», «Теорія і методика викладання гімнастики», «Теорія і методика викладання легкої атлетики», «Теорія і методика викладання спортивних ігор» тощо. Варіативна частина включає вибіркові навчальні дисципліни, спрямовані на поглиблення загальної освіти, формування фундаментальних і професійно-орієнтованих знань та навичок, необхідних для виконання типових професійних обов'язків.

Таким чином, в Україні запроваджена унікальна система фахової освіти, яка має потужну нормативно-правову й програмну базу, дозволяє готувати фахівців різних спеціальностей за затребуваними професіями. Вступ абітурієнтів до закладів передвищої освіти може здійснюватися вже після отримання учнями атестату про здобуття базового рівня середньої освіти, це дозволяє талановитим учням, які мають схильності до певної професійної діяльності, розпочати навчання за фахом, у подальшому працювати за обраною професією й продовжувати освіту на більш високому рівні. Освітньо-професійні програми підготовки молодших бакалаврів передбачають оволодіння обов'язковими компонентами, що включають в себе гуманітарні, фундаментальні та соціально-економічні дисципліни, та вибірковими, які розширюють й уточнюють знання та професійні уміння. У закладах спортивного профілю здобувачі освіти, які мають вагомі спортивні досягнення, можуть продовжити заняття обраним видом спорту, будувати спортивну кар'єру, здобувати професійно-рухові навички з інших видів спорту шляхом вивчення дисциплін «Спортивно-педагогічне вдосконалення», «Підвищення спортивної майстерності». Заклади передвищої освіти сприяють підготовці випускників до складання зовнішнього незалежного оцінювання та/або мультипредметного тесту для продовження освіти у закладі вищої освіти.

У країнах Європи практика фахової освіти майбутніх фахівців спорту після завершення базової середньої освіти не розповсюджена. Лише у Словаччині функціонують спортивні школи / гімназії, які здійснюють фахову спортивну підготовку учнів після закінчення середньої школи. Для вступу до спеціалізованого закладу необхідно скласти вступні іспити, типовими є: спортивний іспит, що оцінює рівень фізичної підготовленості і психологічний тест. Навчання в таких закладах триває чотири роки й проводиться за спеціальним графіком: тренування на базі спортивних клубів щодня та навчання в школі з кількох напрямків. Під час навчання усі здобувачі-спортсмени беруть участь у змаганнях, у складі спортивних команд як у Словаччині, так і по всій Європі. Після завершення навчання випускники складають іспити зі спортивної спеціалізації та можуть отримати кваліфікацію тренера II або III категорії, що дозволяє працювати в спортивних клубах, асоціаціях, фітнес-центрах та інших спортивних організаціях.

Спортивна гімназія в місті Братислава – державний середній навчальний заклад спортивного профілю, в якій учні закінчують середню освіту та одночасно здобувають професійну підготовку. Навчання забезпечується в різних спортивних спеціалізаціях: легка атлетика, дзюдо, триатлон, гімнастика, волейбол, боротьба. Гімназія співпрацює з Футбольною академією, а також зі школою гандболу, хокей на льоду, водного слалому та фігурного катання. Мета полягає в тому, щоб покращити розвиток та підвищення спортивних результатів, а також отримання повної середньої освіти. Навчальна програма профільної гімназії майже ідентична навчальній програмі класичної старшої школи. Учні тренуються за обраними видом спорту двічі на день, тому предмет фізичне виховання не включений до навчальної програми. У рамках факультативних предметів фізичне виховання включене до навчальної програми «Основи спортивного навчання», в якій учні набувають знань в галузі теорії та дидактики спортивного тренування. Після успішного завершення навчання випускники школи можуть здобути кваліфікацію тренера II категорії.

Спортивна гімназія в Кошиці – одна з провідних шкіл, яка здійснює фахову підготовку спортсменів. Спортивна гімназія забезпечує 8-річний або 4-річний курс навчання за напрямом «спорт», за такими спеціалізаціями як: атлетика, баскетбол, бадмінтон, фітнес, футбол, спортивна гімнастика, гандбол, плавання, настільний теніс, спортивна стрільба, водне поло, важка атлетика, карате, боротьба, волейбол, тхеквондо.

У спортивній середній школі імені Дж. Херда функціонує 8 класичних та 12 спортивних класів. Викладання здійснюється в 5 мовних класах, 2 комп'ютерних класах, хімічних, біологічних та фізичних лабораторіях з мультимедійним забезпеченням. Вихованці школи успішно представляють заклад на предметних олімпіадах, тематичних та спортивних змаганнях. Крім основних видів спорту, у школі культивують такі спеціалізації як їзду на конях, карате та ковзанярський спорт.

Приватна спортивна школа в м. Братислава здійснює загальноосвітню підготовку, а також фахову за двома спеціалізаціями: харчування і спорт та спортивний менеджмент, що дозволяє здійснювати професійну діяльність у спортивних клубах та фітнес-центрах, освітніх та навчальних організаціях, приватному бізнесі, гастрономії, державній адміністрації, що дає можливість працювати в спортивних клубах та центрах, контролюючих структурах, приватному бізнесі, державній адміністрації тощо.

Спеціалізовані навчальні заклади після завершення навчання надають можливість складати «матуріту». Термін «maturita» походить від латинського слова «maturitas» (зрілість), саме тому її називають атестатом зрілості. У Словаччині цей вид контролю не є обов'язковим, утім дозволяє продовжувати навчання на більш високому освітньому рівні, тобто в університеті. «Матуріта» характерна для низки Європейських країн і по суті відповідає британському екзаміну A-level або німецькому «Abitur». «Матуріта» передбачає складання письмового та усного екзаміну. Письмовий екзамінен – твір і тест, написані однією з іноземних мов. Усний екзамінен здається перед екзамінаційною комісією мінімум з 4 предметів, один з яких обов'язково словацька мова і література, другий – іноземна мова за вибором. Для успішної здачі екзаміну потрібно отримати з кожного предмету мінімум чотири бали, де найвища оцінка – один, за п'ятибальною школою.

Таким чином, підготовка фахівців спортивної галузі є важливою частиною розвитку кожної держави. В Україні фахова підготовка спортивних кадрів може здійснюватися на основі базової середньої освіти, де здобувачі зобов'язані виконати освітню програму профільної середньої освіти, що відповідає галузі знань та спеціальності, й інтегрується з освітньо-професійною програмою фахового молодшого бакалавра. У Словаччині також виявлено заклади, які надають тотожні освітні послуги. Порівняльний аналіз планів фахової підготовки та організаційних умов навчання здобувачів українських та словацьких спеціалізованих закладів освіти виявив певні спільні риси й відмінності. Дотичними у професійній підготовці, на нашу думку, є спортивні спеціалізації, які полягають в оволодінні певним видом спорту й дозволяють студентам удосконалювати свої рухові й фізичні можливості, продовжувати будувати спортивну кар'єру. Розбіжність виявляється в більшій професійній

зорієнтованості освітніх програм українських закладів передвищої освіти, що дозволяє випускникам отримати диплом державного зразка й здійснювати повноцінну професійну діяльність на посадах: тренер (з виду спорту), інструктор-методист з фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи, інструктор з лікувальної фізичної культури тощо. Мета підготовки в словацьких закладах полягає в тому, щоб поліпшити розвиток і підвищити спортивні результати, а також виконати вимоги середньої освіти; учні закінчують середню освіту і одночасно отримують підготовку до навчання у вищих профільних закладах. Лише найбільш високодостійні представники спортивного середовища навчального закладу можуть отримати кваліфікацію тренера II категорії. Тож вважаємо українські освітньо-професійні програми більш перспективними у підготовці фахівців фізичної культури і спорту. Подальші наукові розвідки плануємо здійснювати у напрямі вивчення змісту освітньо-професійних програм підготовки молодших бакалаврів фізичної культури і спорту у закладах передвищої фахової освіти України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Бельський Я., Вільчковський Е. Праксеологічна модель вчителя фізичного виховання. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: зб. наук. пр. Луцьк, 2010. С. 120-122.
- Болотіна О.В. Особливості підготовки майбутніх учителів фізичної культури до оздоровчої роботи із школярами спеціальної медичної групи у сучасних умовах вищої освіти. 2010. URL http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Vlush/Ped/2010_17_2/1.pdf
- Великий тлумачний словник сучасної української мови / ред. В.Т. Бусел. К. Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
- Гринченко І.Б. Сучасні напрями впровадження інновацій в професійну підготовку майбутніх учителів фізичної культури. 2018. URL <http://www.nniif.org.ua/File/12gibsnv.pdf>
- Закон України «Про фахову передвищу освіту». URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
- Стандарт фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеня молодший бакалавр, галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 017 Фізична культура і спорт. Наказ Міністерства освіти і науки України № 46 від 11 січня 2022 р. URL: <http://mon.gov.ua/storage/app/media/Fakhova%20peredvyshcha%20osvita/Zatverdzeni.standarty/2022/03/29/017-Fizychna.kultura.i.sport.29.03.22.pdf>
- Сущенко Л.П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах: автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04; Київ, 2003. 46с.
- Тимошенко О.В. Вплив особистості керівника на оптимізацію професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Непереривна професійна освіта: теорія і практика: наук.-метод. журн. 2007. Вип. 1-2. С.55-62.

REFERENCES

- Belskiy Ya., Vilchkovskiy E. (2010) *Prakseologichna model vchitya flzichnogo vihovannya. Flzichne vihovannya, sport i kultura zdorov'ya u suchasnomu suspilstvi*: zb. nauk. pr. Lutsk [in Ukrainian].
- Bolotina O.V. (2010) *Osoblivostl pldgotovki maybutnlh uchitellv flzichnoyi kulturi do ozdorovchoyi roboti Iz shkolyarami spetsialnoyi medichnoyi grupi u suchasni umovah vischoyi osvlti*. URL http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Vlush/Ped/2010_17_2/1.pdf [in Ukrainian].
- Busel V. T. (2005) *Velikiy tlmachniy slovník suchasnoyi ukraYinskoYi movi / red. K. IrpIn: VTF «Perun»* [in Ukrainian].
- Grinchenko I.B. (2018) *Suchasnl napryami vprovadzheniya Innovatsly v profeslynu pldgotovku maybutnlh uchitellv flzichnoyi kulturi*. URL <http://www.nniif.org.ua/File/12gibsnv.pdf> [in Ukrainian].
- Zakon UkraYini «Pro fahovu peredvischu osvltu». URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> [in Ukrainian].
- Standart fahovoYi peredvischoYi osvlti osvltno-profeslynogo stupenya molodshiy bakalavr, galuz znan 01 Osvlta/Pedagoglka, spetsialnlst 017 Flzichna kultura i sport. Nakaz Mlnlsterstva osvlti i nauki UkraYini # 46 vld 11 slchnya 2022 r. URL: http://mon.gov.ua/storage/app/media/Fakhova_peredvyshcha_osvita/Zatverdzeni.standarty/2022/03/29/017-Fizychna.kultura.i.sport.29.03.22.pdf [in Ukrainian].
- Suschenko L.P. (2003) *Teoretiko-metodologlchnl zasadi profeslynoYi pldgotovki maybutnlh fahlvtslv flzichnogo vihovannya ta sportu u vischih navchalnih zakladah: avtoref. dis. ... dokt. ped. nauk: 13.00.04; KiYiv*. [in Ukrainian].
- Timoshenko O.V. (2007) *Vpliv osobistostl kerlvnika na optimlzatslyu profeslynoYi pldgotovki maybutnlh uchitellv flzichnoyi kulturi. Neprerivna profeslyna osvltu: teorlya i praktika: nauk.-metod. zhurn.* [in Ukrainian].

OKSANA KORNOSENKO

KATERYNA HORBENKO

ANALYSIS OF DOMESTIC AND FOREIGN EXPERIENCE

PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PHYSICAL SPECIALISTS

CULTURE AND SPORTS IN PROFESSIONAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Annotation. The article provides a comparative analysis of professional training of sports personnel, organizational conditions of their training and employment opportunities of graduates of sports educational institutions of Ukraine and Slovakia. It is revealed that the concept of «profession» is a type of occupation, work activity that requires a certain training; the main means of subsistence. Accordingly, vocational education provides a certain qualification, knowledge in a certain field of science and allows to work in a profession. It has been established that in Ukraine the training of junior bachelors of physical education and sports can be carried out on the basis of basic secondary education.

Students are obliged to complete the educational program of specialized secondary education, corresponding to the field of knowledge and specialty, which is integrated with the educational and professional program of profile junior bachelor. In the professional training of Slovak institutions sports specializations are presented, which allow students to improve their motor and physical abilities, continue to build a sports career. Differences manifest themselves in the more professional orientation of educational programs of Ukrainian educational institutions, which allows graduates to obtain a diploma of the state standard and to carry out full-fledged professional activity in positions: coach (by sport), instructor-methodologist in physical culture and health and sports and mass work, instructor in therapeutic physical culture, etc. The aim of the training in Slovak educational institutions is to improve physical and intellectual development and improve sports performance. The aim of the training is to improve the physical and intellectual development of the pupils; and to meet the requirements of secondary education; students complete secondary school and at the same time receive training to continue their studies in specialized higher education institutions. Only the most highly deserving representatives of the sports environment can qualify coach of the II category. We consider Ukrainian educational-professional programs more perspective and productive in training specialists of physical culture and sports.

Keywords: professional education, future specialists in physical culture and sports